

Sygn. akt III KS 20/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Anna Kuras

w sprawie **A. S. T., S. H. i D. H.**,

oskarżonych z art. 158 § 1 k.k.,

oraz w sprawie **S. J. T.**,

oskarżonego z art. 190 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 25 czerwca 2019 r.,

skargi wniesionej przez obrońcę D. H.

na wyrok Sądu Okręgowego w O.

z dnia 26 marca 2019 r., sygn. akt II AKa (...),

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w O.

z dnia 21 czerwca 2018 r., sygn. akt II K (...) i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania,

**uchyla zaskarżony wyrok co do D. H. oraz na podstawie
art. 539f k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. co do A. S. T., S. J. T. i S. H.
i przekazuje sprawę wszystkich oskarżonych Sądowi**

Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w O. wyrokiem z dnia 21 czerwca 2018 r., II K (...), uznał za winnych:

1. **A. T.** tego, że:

1. w dniu 16 maja 2017 r. w O. działając wspólnie i w porozumieniu z dwoma innymi oskarżonymi pobił D. R., to jest czynu z art. 158 § 1 k.k., za który wymierzył karę grzywny,
2. w tym samym czasie i miejscu dopuścił się gróźb karalnych wobec L. R., za który to czyn na podstawie art. 190 § 1 k.k. wymierzył grzywnę;

3. **S. T.** tego, że:

1. w tym samym czasie i miejscu również dopuścił się gróźb karalnych wobec L. R. i na podstawie art. 190 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu grzywnę.

2. **S. H.** tego, że:

- 5a) w tym samym czasie i miejscu wspólnie z dwoma oskarżonymi wziął udział w pobiciu D. R.,
 - 5b) w tym samym czasie i miejscu wspólnie z innym oskarżonym wziął udział w pobiciu E. R.,
- to jest czynów wypełniających dyspozycję art. 158 § 1 k.k. i na podstawie tego przepisu w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu grzywnę;

3. **D. H.** tego, że:

- 6a) w tym samym czasie i miejscu, wspólnie i w porozumieniu z dwoma innymi oskarżonymi dokonał pobicia D. R.,
 - 6b) w tym samym czasie i miejscu wspólnie z innym oskarżonym wziął udział w pobiciu E. R.,
- to jest czynów wyczerpujących dyspozycję art. 158 § 1 k.k. i na podstawie tego przepisu w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył grzywnę,
- 7) w tym samym czasie i miejscu dopuścił się w gróźb karalnych wobec D. R., za który to czyn skazał oskarżonego na grzywnę.

Sąd powołał art. 37a k.k. do podstawy wymiaru kary za przestępstwa z art. 158 § 1 k.k. oraz wymierzył kary łączne (z wyjątkiem S. T. skazanego za jeden czyn).

Apelacje wnieśli A. i S. T. oraz obrońcy S. H. i D. H..

Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z dnia 26 marca 2019 r., II Ka (...), uchylił wyrok Sądu Rejonowego i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok Sądu odwoławczego wniósł obrońca D. H., zarzucając „naruszenie prawa procesowego, mogące mieć wpływ na teść orzeczenia, a mianowicie art. 437 § 2 k.p.k. polegające na uchyleniu wyroku Sądu *a quo* pomimo niespełnienia żadnej z przesłanek przewidzianych przez ww. przepis”, po czym wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skardze nie można odmówić słuszności. W myśl art. 437 § 2 zd. ostatnie k.p.k. uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie (podkr.- SN) w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, art. 454 lub jeżeli jest konieczne (podkr.- SN) przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Katalog powodów uchylenia wyroku Sądu I instancji jest więc ściśle określony i zamknięty. Natomiast, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, Sąd odwoławczy wykreował czwartą pozaustawową przyczynę uchylenia orzeczenia Sądu I instancji w postaci konieczności dokonania ponownej oceny dowodów, tym razem spełniającej wymogi określone w art. 7 k.p.k. Jednak nawet gdyby podzielić stanowisko Sądu Okręgowego co do wad oceny Sądu Rejonowego, to nie uwzględnia ono, że obecny model postępowania odwoławczego nakłada na Sąd II instancji takie obowiązki i przyznaje mu takie uprawnienia, które dopuszczają tylko wyjątkowo wydawanie orzeczeń kasatoryjnych. Przede wszystkim, wskazuje na to stylistyka art. 437 § 2 k.p.k., w tym pominięcie frazy zawartej w dawnym przepisie, że sąd zmienia zaskarżone orzeczenie „*jeżeli pozwalają na to zebrane dowody*”.

Cechy postępowania odwoławczego jako apelacyjnego są wyznaczone także przez dyspozycję art. 167 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., art. 452 k.p.k.,

art. 427 § 3 k.p.k. oraz oczywiście przez nową instytucję w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego. Nie budzi już wątpliwości, że dodatkowe albo inne ustalenia faktyczne (jeżeli nie naruszają zakazu *reformationis in peius* wynikającego z art. 434 § 1 k.p.k.) wynikłe z odmiennej oceny dowodów dokonanej przez sąd apelacyjny, nie nadają orzeczeniu atrybutu – pierwszoinstancyjnego (zatem nie pozbawiają strony instancji).

Badając zasadność skargi nie można było pominąć wskazania Sądu odwoławczego z końcowej części motywów wyroku, że „należy ponownie przesłuchać oskarżonych, pokrzywdzonych, a przede wszystkim świadków” (s. 28). Nie ma jednak zdania uzasadnienia o konieczności ponowienia wszystkich tych dowodów, a tym bardziej, o konieczności przeprowadzenia w całości pierwszoinstancyjnego przewodu sądowego. Wykazanie nieodzowności przeprowadzenia tych wszystkich dowodów, które wymienił Sąd Okręgowy, było warunkiem (niespełnionym) podzielenia słuszności jego decyzji. Warunku tego nie zrealizowało podanie przez Sąd odwoławczy, jakich uchybień w ocenie materiału dowodowego dopuścił się Sąd I instancji i w jakich kwestiach mogło z tego powodu dojść do błędów w ustaleniach faktycznych.

Być może, nie doszłoby do wydania zaskarżonego wyroku, gdyby Sąd Okręgowy miał w polu uwagi argumentację zawartą w wyrokach Sądu Najwyższego: np. z dnia 9 grudnia 2016 r., IV KS 5/16 (LEX nr 2165596), czy z dnia 14 marca 2018 r., IV KS 4/18 (OSNKW 2018, z. 7, poz. 51), prowadzącą do analogicznej konkluzji, jaka została przedstawiona w powyższych uwagach, a mianowicie: po pierwsze, konieczność ponownej oceny dowodów nie mieści w kręgu podstaw wyroku kasatoryjnego, i po drugie, jeżeli nie zachodzi żadna z przyczyn uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, określonych w art. 437 § 2 zd. ostatnie k.p.k., sąd odwoławczy obowiązany jest zmienić zaskarżone orzeczenie w razie stwierdzenia podnoszonego w odwołaniu uchybienia.

Na marginesie, ale nie sposób nie wspomnieć, że:

- nie wyszczególniono powodu uchylenia wyroku Sądu Rejonowego co do czynów z art. 190 § 1 k.k.,
- w wywodach Sądu Okręgowego zupełnie pominięto dowód z monitoringu,

- Sąd I instancji przyjął, że doszło do dwóch odrębnych zdarzeń, traktowanych przez Sąd odwoławczy jako – jedno,
- przy apelacjach tylko na korzyść oskarżonych obowiązuje wprowadzenie zakazu czynienia ustaleń faktycznych dla nich niekorzystnych, ale nie obejmowałby zmiany ustaleń przez przyjęcie, że byli nie tylko atakującymi, ale i broniącymi się.

Wobec tego, że skargę na wyrok Sądu odwoławczego złożył obrońca tylko jednego oskarżonego, ale te same względy przemawiają za uchyleniem zaskarżonego wyroku co do pozostałych oskarżonych, uchylono w całości wyrok Sądu Okręgowego w E. (art. 539f k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k.).